

2006-04-12

Riksarkivet
Box 12641
102 29 Stockholm

Yttrande över remissen Bevara eller gallra? Råd om landstingens, regionernas och kommunernas patientjournaler och övrig medicinsk dokumentation

Föreningen arkivverksamma i landsting och kommun (FALK) har givits tillfälle att inkomma med kommentarer över förslag till nya Råd om bevarande och gallring av landstingens, regionernas och kommunernas patientjournaler och övrig medicinsk dokumentation.

Övergripande synpunkter:

Inledningsvis skall framhållas förslaget pedagogiska upplägg, resonemangen om ändrade förutsättningar i och med ny teknik samt inte minst uppdelningen i verksamhetsgrenar med inledande information. Bra med grundlig inledning där ämnesområdet förklaras och avgränsas. Det allmänna råden borde ha en gemensam generell och likalydande inledning då grundläggande begrepp reds ut (t ex betydelsen av begreppet allmän handling). Dessa råds inledning kan mycket väl vara mall för detta. Råden ringar in och förklarar begreppen patientjournal och medicinsk dokumentation och avgränsar mot angränsande ämnesområden. Inledningen är dessutom både resonerande och diskuterande vilket ökar förståelsen. Just det resonerande och problematiserande förhållningssättet gör att förslaget väcker tankar som håller liv i läsningen.

Förskjutning av fokus från av läkare förda journaler till journaler i allmänhet är mycket positiv. De korta gallringsfrister för övriga yrkeskategorier i de tidigare råden (RA-FS 1992:3) upplevdes som problematiska.

Rådets disposition, att lägga instruktioner som bilagor på slutet, ökar även detta läsförståelsen. Det hade känts svårsläst och splittrat om dessa hade varit insprängda i texten.

I det inledande kapitlet borde patientjournalernas förhållande till lagstiftningen ha utvecklats och inte stannat vid Tryckfrihetsförordningen och gått vidare med Sekretesslagen och inte minst Arkivlagens förhållande till Patientjournallagen som är central i det här sammanhanget.

Ett exempel: Patientjournalagen är vårdpersonalen väl förtrogen med men tillämpningen av enbart den räcker inte. Ett exempel, 7 § Patientjournalagen: Varje journalhandling skall hanteras och förvaras så, att obehöriga inte får tillgång till den. Att journaler också, enligt Arkivlagen, skall skyddas från förstörelse, skada, tillgrepp och obehörig åtkomst är mindre, om alls, känt, av vårdpersonalen vilket gör att journalerna i den dagliga hanteringen förvaras i strid med Arkivlagen. Av pedagogiska skäl bör detta få ett större utrymme än s.26 i förslaget.

Särskilda kommentarer:

s. 4, stycke tre

För att få större genomslag och förenkla hanteringen vad gäller bevarande och gallring av i synnerhet digital information, så bör råden även vända sig till personal som arbetar med upphandling och konstruktion av system. Redan då systemen tänks ut skall man ta hänsyn till bevarande och gallringsfrågor.

s.5, stycke sex

Ett gallringsbeslut/-utredning ska grundas på alla de punkter som Arkivlagen tar upp. Även aspekten framtida rättsskipning bör nämnas i detta sammanhang. Arkivlagens bestämmelser i förhållande till de i Patientjournalagen bör här upprepas för ökad förståelse.

s. 9, rubrik Förstörande av journal på begäran av enskild

En sak som bör uppmärksammas är att detta inte är helt oproblematiskt. Med den fokus på kränkning av den personliga integriteten finns risk att arkivbeståndet decimeras, speciellt vårdområden som upplevs som extra integritetskänsliga, något som kan få negativa konsekvenser för forskningen. Frågan är om inte Socialstyrelsen bör uppmärksammas på detta hot.

Ett Socialstyrelsebeslut som exempel: Läkarens utlåtande är att det inte finns några sakliga skäl eller något kränkande i journaltexten som motiverar förstöring av journalen, men tillägger att journalen inte behövs för patientens framtida vård.

Socialstyrelsen finner då att patienten anfört godtagbara skäl för ansökan och beslutar att journalen skall förstöras. Socialstyrelsen konstaterar att journalen inte behövs för den framtida vården samt att ”Från allmän synpunkt finns det uppenbarligen inte heller skäl att bevara den aktuella journalen.”.

Är inte forskningen att hänföras till ”från allmän synpunkt”? Socialstyrelsen bedömning är märkligt bristfällig och tar inte hänsyn till Arkivlagens bestämmelser.

s. 14, rubrik Barnhälsovård och elevhälsovård

Vi föreslår att begreppet skolhälsovård används istället för elevhälsovård då detta begrepp används av bl a Skolverket. Detta avsnitt bör även innehålla ett resonemang kring vad som gäller för privata utförare av barn- och skolhälsovård. Bland annat så ökar antalet friskolor kontinuerligt och det blir mer och mer vanligt att elever flyttar mellan kommunala och privata utförare både en och två gånger under sin utbildning. Detta för med sig en hel del problematik vad gäller tillgången till skolhälsovårdsjournalen.

Begreppet hälsojournaler (andra meningen) bör bytas ut mot patientjournaler.

s 15, Skolkurators anteckningar

Gallringsfristen ska vara *Bevaras* oavsett om hälso- och sjukvårdspersonal tjänstgör på skolan.

s. 18f.

Råden anger för flera handlingstyper ”Kan registreras/diarieföras”. Detta bör ändras till ”ska”.

s. 19 rubrik Medicinsk service

Vi anser inte att de analoga röntgenbilderna bilderna ska bevaras. Om det inte finns någon medicinsk grund för bevarande bör de även fortsättningsvis gallras. De undantag från gallring av analoga röntgenbilder som föreslås i råden bör dock gälla. Att de *digitala* bilderna bör bevaras känns naturligt då de den nya tekniken öppnar för helt nya möjligheter vid diagnostisering och forskning.

s. 23, stycke sex

Att patientjournaler skall bevaras slås fast i råden och detta oavsett på vilket medium dessa råkar finnas på.

s. 26 rubrik Framställning, vård...

Den hänvisning till SP (Sveriges provnings- och forskningsinstitut) som finns bör förtydligas. Man bör skriva ut hela namnet samt hänvisa till hemsidan. Förteckningen över skrivmateriel finns att tillgå genom hemsidan och skickas inte längre ut i pappersformat.

s. 26, rubrik Verkställande av gallring

Här bör poängteras att enligt Arkivlagen ska arkivförteckningar upprättas över allmänna handlingar och att detta gäller även de som är gallringsbara. Inte minst ur bl a rättssäkerhetssynpunkt är detta viktigt.

För FALK:s styrelse

Donald Johnson
styrelseledamot

Ulrika Gustafson
styrelseledamot